

## تبیین فرآیند ارزیابی و داوری تجربه‌های باز آفرینی شهری در دوره اول جایزه ملی بهترین تجربه بهسازی و نوسازی شهری

الهه پژوتن

و کارآمد یا ناکارآمد بودن آن قضاوت و حکم کنیم.» (همان: ۹۲ به نقل از Billings, ۱۹۹۳) بایستی توجه داشت مفهوم کیفیت در نسبت با زندگی و شهر، با گستره قابل توجهی از نامعلومی‌ها و قیود مواجه می‌شود که باز هم تن به تعریف دادن آن را دشوارتر می‌سازد و ضرورت دارد در پژوهش‌هایی با موضوع سنجش کیفیت، هم در مرحله تدوین مبانی نظری کیفیت و هم در مرحله کاربست عملیاتی این مبانی نظری، پژوهش با اتکا بر عقل جمعی و تجربیات مختلف به پیش رود، تجربیات کارشناسانه به دقت مورد بازنگری قرار گیرند و واقعیت‌های جامعه محلی در تعریف کیفیت و تبیین معیارهای آن کشف شوند.

رویداد جستار کیفیت در تجربه‌های باز آفرینی شهری که با هدف ایجاد حساسیت در جامعه حرفه‌ای و دانشگاهی نسبت به مقوله کیفیت و ضرورت توجه عملیاتی به این مفهوم، برنامه‌ریزی شده است، یکی از ابزارهای تحقق کیفیت‌گرایی و کیفیت‌محوری به شمار می‌رود. این رویداد، به دنبال شناختن و شناساندن تجربه‌هایی است که توانسته‌اند کیفیت را در معنای پایدار آن برای مردم، به ارمغان آورده و آموزه‌هایی را برای هدایت‌گران اقدامات باز آفرینی شهری به همراه داشته باشند. اتخاذ رویکرد ارزیابی کیفی در سنجش میزان اثرگذاری می‌تواند زمینه‌ساز جستجوی کیفیت از نگاه مردم جهت مناسب سازی اقدامات با اولویت‌ها و انتظارات آن‌ها و در نتیجه شناسایی اقدامات موثر از نظر مردم جهت تدوین یک برنامه جامع اقدام شود که در نهایت به راه‌اندازی جریان یادگیری متقابل مردم و کارشناسان در ارتقای کیفیت‌های محیطی در محدوده‌ها و محله‌های هدف باز آفرینی شهری منتهی گردد. می‌توان گفت تاکیدات اصلی در این برنامه فرهنگی بر دو موضوع بوده است: ۱) استنباط کارشناسانه (و البته میان دانشی) از مفهوم کیفیت

رویکرد هر پژوهش، مبین اهداف و ابزارهایی است که به تناسب محتوای پژوهش موردنیاز هستند. اگرچه در تقسیم‌بندی کلان می‌توان رویکردهای پژوهش را در دو دسته کمی و کیفی جای داد ولی باید اذعان کرد که روش‌های کمی و کیفی مکمل یکدیگرند و به تعامل واقعی بین هر دو روش در جریان پژوهش نیاز است. به بیان بهتر، روش‌های داده‌یابی، تحلیل و تفسیر کیفی باید به پژوهش کمی، جهت بدهند و روش‌های داده‌یابی، تحلیل و تفسیر کمی به پژوهش کیفی، بازخورد. این فرآیند همه جا لازم است دایره‌وار و در عین حال تکامل یابنده باشد و به تکمیل و تدقیق چارچوب نظری مدد رساند. (استراوس، کرین، ۱۳۹۲: ۵۶) این موضوع نشانگر ضرورت انعطاف پذیری و خلاقیت در تعیین مسیر کشف واقعیت‌ها طی فرآیند پژوهش است و هرگاه موضوع پژوهش، سنجش ابعاد و مولفه‌های کیفیت یک پدیده باشد این انعطاف و نوآوری اهمیتی دوچندان می‌یابد. کیفیت مقوله‌ای نسبی (گلکار، ۱۳۹۰: ۹۰) و به طور توأمان قائم به عینیت و ذهنیت است که تنها در نسبت با مکان و زمان مشخص می‌توان آن را تعریف کرد. این مفهوم همواره با پیچیدگی‌های عدیده‌ای همراه بوده که عمدتاً از ماهیت مبهم آن نشات می‌گیرد و به دلیل ابهام برانگیز بودن، نیازمند بازتعریف مستمر و به روزآوری مداوم بر اساس شرایط مکانی - زمانی پدیده است. بنابراین مرور صورت گرفته در باب معنی لغوی واژه کیفیت، می‌توان این مفهوم را تا اندازه‌ای در تعریف زیر تبیین کرد: «مجموعه‌ای از خصوصیات یا صفات مشخص که باعث متمایز کردن یک شیء از اشیاء دیگر می‌شود و ما را قادر می‌سازد که در مورد برتری، مشابهت و یا فروتری چیزی در مقایسه با چیزی دیگر و نیز از نظر زیباشناختی در مورد زیبا یا زشت بودن، خوب یا بد بودن و از نظر عملکردی در مورد بهتر یا بدتر بودن